

KÁRPÁTALJAI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET

KMMI-FÜZETEK XVI.

A MUTATVÁNYOS MONOLÓGJA

Versek, szemelvények

**(Válogatás Füzesi Magda műveiből születésének
60. évfordulója alkalmából)**

Ungvár – 2012

KMMI - Füzetek XVI.

Sorozatszerkesztő:
Zubánics László
elnök

Készült a Bethlen Alap támogatásával

BETHLEN GÁBOR
Alap

Minden jog fenntartva

© Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, 2012
© Füzesi Magda, 2012

Kiadja:

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet
90202 Beregszász, Széchenyi ú. 59/B.
Telefon/fax: (03141) 4-28-15
www.kmmi.org.ua
E-mail: kmmi@swi.net.ua

Felelős kiadó: Dupka György igazgató
Szerkesztette: Zubánics László
Műszaki szerkesztő: Fuchs Andrea
Készült: Daniló Szergej magánvállalkozó
88 000 Ungvár, Petőfi tér 34/1.

KÁRPÁTALJAI MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET

KMMI-FÜZETEK XVI.

A MUTATVÁNYOS MONOLÓGJA

Versek, szemelvények

(Válogatás Füzesi Magda műveiből születésének
60. évfordulója alkalmából)

Ungvár – 2012

ÚTKERESŐBEN

Vallomás

Hajnalszárnyon, üres tenyérrel
Jöttem a tiszták örömével.

Szívemhez szavak szelídültek,
Tüzeim gyúltak, majd kihültek.

Hamuban sült pogácsát vágytam:
Gondokat hordok tarisznyámban.

Metamorfózis

Én azt hittem, enyém a tenger,
melynek mélyén a gyöngy terem,
és önpusztító gyötrellemmel
e kincset vágytam szüntelen.

Lebuktam ím és felmerültem,
szorítva gyöngyház-álmokat.
Megsebzett szívvel, szelídülten
felnőtt lettem egy perc alatt.

Mókuserék

Egykor fáról hullt dió voltam,
hemperegtem harmatban, porban,
betakartak néma fűszálak,
hátam mutattam a határnak.

Rám taposott döllyfel az élet,
nyílt szívvel feszültem a szélnek.
Most húsomban kis hangyák nőnek,
testem készítik a jövőnek.

Fátum

A napok, mint felbőszült óriások
köröttem falként összeugranak.
Kikukkant izmos testükből a vályog,

a tetőn rozsdás, vén antenna nyávog,
lenyalják rólam a fényt a szavak.

A szavak rám aggatták lenge fényük,
szívemben zengő életfa nőtt.
Így lettem táltos, égő csillag mása,
ki üldözi és tépi, zabolázza
a zápor hátán nyargaló időt.

Ima mindenkor

Legyen tavasz, levéllel ékes,
földszagú tájon kikelet.
Legyen madárdal, fákon fészek,
ölelje mézszínű meleg.

Legyen áldás terhes mezőkön,
legyen harsogó a határ.
A gyermek nyár gazdává nőjön,
virág jelölje, merre jár.

A falevél égjen vörösre,
pengessen torz gallyat a szél,
a víg folyó szemét bekösse,
a fű dértől legyen fehér.

Reszkessen rózsafa leverten,
kökény kiáltsa: szenvedek!
A kert testén fagy meneteljen,
hulljon rá tompa rettenet,

hogyan azt sikoltsa: jöjj, eső,
zuhogj a földre, moss barázdát.
Legyen a lelked éltető,
a dermedt búzaszívet járd át.

Hús víz, porlaszd el életem,
legyek fatörzs, legyek gyökér,
csak tavasz legyen szüntelen,
meg nyár és ősz és újra tél...

Emelj magasba

Bolyongok árnyéktalanul,
minden imám a földre hull.
Nem égek és nem égetek,
terítsd rám, Uram, felleged.

Emelj magasba: fű vagyok,
eltipornak a vándorok.
Láng vagyok: óvjad pislá fényem,
hogy ne haljak meg még egészen.

Víz vagyok, keskeny csermely-ág,
kövel rekeszt el a világ.
Ha nem vigyázod utamat,
minden szekér belém szalad.

Bolyongok árnyéktalanul,
minden imám a földre hull.
Nem égek és nem égetek,
terítsd reám szerelmedet.

Ádám imája

Adj, társat, Uram, hogy vakon
ne botladozzam a világban.
Hűsítse lázas homlokom,
hogy hihessek az elmúlásban.

Mert felsebeztek a szelek,
hamut szórtak láng-szárnyaimra.
Tettem a dolgom, mint lehet,
ahogy az régtől meg van írva.

Adj társat, Uram, hogy vakon
ne érjen engem az Ígéret.
Vagy adj koporsót: gondokon
nyűtt testem hadd egyék a férgek.

Ajtó

Ajtót ácsol a halál
éjfékete ébenfából.
Ajtót: nyitja-csukja már.

Az ajtón innen délibáb:
csak rozmaring és tulipán,
csak délelőtt és délután.

Az ajtón túl is délibáb:
ballagnak tejfehér ködök,
meg angyalok és ördögök.

Ajtót ácsol a halál.
Éjfél felé rám talál
s holló rikoltja: „Soha már...”

Kagylóének

Hullámok hátán ring az éjjel,
húsomba nőnek apró rákok,
Istenem, én Hozzád kiáltok,
teli pokollal és reménnyel.

Intés van minden csigaházon:
„Vigyázz, mert megemészt a cethal!”
Jónással szólok, Istenem.

A víz taszít, a víz marasztal,
az ár tombol, a fényt kívánom...
Amit Te rám mérsz, úgy legyen!

Karácsonyi négysoros

Lányomnak

Vigyázz a fényre téli tájban,
Ne állj remegve hófúvásban,
Hittel mosolyogj a világra,
Ne legyen szegény olyan árva.

Kis esti ének

A 68. zsoltár dallamára

Betakarnak a csillagok,
üres és megfáradt vagyok,
mint ki hét sebből vérzik.

Felvenném én a keresztet,
Istenem, hívlak, kereslek,
jajszavam száll az égig.
Benned bízom én Teremtőm,
elfogyott már minden erőm,
légy velem hatalmaddal.
Óvjál, ha éjbe tévedek,
nyújtsd felém segítő kezed,
hogya a bűn marasztal.

Sakkvers

Mikor magam is játékosá értem,
leültem sakktábládhoz, Istenem.
Végiggondolván helyem és terem
megléptem néhány sakkhúzást merészen.

Olykor kajánul felnéztem Reád,
most vajon milyen lépés lesz a válasz,
és már töprengtem, mit lépek utánad,
és becsvágyóan vártam parolád.

Aztán csak ültem. Gondolkodni resten,
miközben egyre múltak drága percek.
Sokféle táblán mások is feleltek,
minden játszmában magamat kerestem.

Vágyódva vártam bársony nappalokra,
békétlen jártam, míg sorsom betelt.
A Nagy Játékos nem szólt, nem perelt:
minden cselem visszkézből összezúzta.

Sakkban vagyok, de bölcsen ráhagyom:
hiába minden, nyerni balga szándék,
hogya játszhatok még, tán az is ajándék,
egy kis gyalog, ama jobboldalon.

Útkeresőben

*„Uram, utálni nem tudom világot,
De indulhatok, amikor kívánod...”*
(Áprily Lajos: A csavargó a halálra gondol)

Belebújtam az alkonyatba,
alagutat ástam az almafába,
gyökereiből szívtam
a tavaszig érő életet.

Arcul csapott egy rózsaaág,
mert összeziláltam
a megfagyott kertek
szép nyugovását.

Ki vagyok én?
És a tetszhalott tél
meddig emészt
a felcicomázott
őszvi vidéket?
Mert elmegyek, el e világból,
Isten jelére,
de addig
megkeresem azt a mezőt,
hol boldog a lélek,
ki benne pihen.

* * *

Aztán csak álltam,
a szürke ég már összeért a tájjal,
egyenestörzsű fenyők riogattak.
Honnan való bennem e rémület?
... a tölgyek rokonának lenni?
Nyárfák haját lobogtatni?
Akácok selymét simogatni?
Tépni hársvirágot,
katángkórót, orgonaágot...

Az Olt tükreben
sohasem látott büszke tekintet:
„Ez a világ nem testálódott...”
Fejüket rázták a vén remeték,
és valami végtelen elszántság
szikrázott a tiszta mezőkön,
fel, egészen a Hargitáig.

Csíkszereda, 2009. január 13.

Utolsó ítélet előtt

És akkor megint
elromlott a lift.
Pedig a hatodikon,
valahol fenn, a végtelenben
már galambok tanyáznak...

Álltam
a két jól megrakott szatyorral,
a lépcsők alatt,
és bizakodva
néztem fel az égre:
én Istenem,
tudom,
hogy semmi pánik,
de ígérj valami kockacukrot,
hiszen a lovaknak is,
verseny előtt...

Aztán kitaláltam:
Te, Mindenható,
megteheted,
ahány lépcsőfok,
adj még annyi évet!
S mert
a hatodik
rettentő messze van,
az első emeletig
a lépcsőket
nem is számolom!
Sőt, a többit is
megfelezem
bárkivel.

Aztán
szép csendesen
megindultam felfelé.
Eszembe jutottak
a piramisok:
mennyi élet
veszett el egykor

hasztalan,
én meg itt taposom
a sima köveket,
és már csak négy emelet,
és már csak három,
de tudod, Istenem,
ahány lépcsőfok, annyi év,
sőt, a felét
vissza is adom!

Kapaszkodtam tovább,
de mintha
az ötödikig
már nem is lett volna
olyan hosszú
a forduló...

És a hatodikon,
lerakván
a két
jól megpakolt tarisznyát,
ismét csak
felnéztem az égre:

Uram,
én megszámláltam
ama grádicsokat...
Száztizennégy
lépcsőfokot léptem.
Ne ítélj el még
engemet egészen:
ha megfelezzük,
nekem mi marad?

Vihar után

*„A kék habok közt felmorajlik
valami zsongó halk remény”*
(Dsida Jenő: Robinson)

Mert teremtettedél, mindétig eveztem
folyónak mondott végtelen vizen.
Nem szűkölködöm immár semmiben,
Uram, tekints rám, ne kívánd a veszttem.

Robinson-gazdag kincseim csodálom:
fejem alatt egy kopott Biblia,
meg egy maréknyi jóízű Dsida,
egy ital víz és rettenetlen álom.

E völgy fölött ma nem lesz virradat!
Egy fenyő csúcsán napozik a nap,
kárörvendően ladikomra néz.

A parton tölgy, egy vén harkály kopácsol,
az Isten izzad: nagy csónakot ácsol
és csilingel egy Chopin-polonéz.

A mutatványos monológja

Telente horpadt háztetőkön:
világtalan világok romján
pókhálót sző körém a bánat.

Nyaranta erdők félhomályán:
madárcsőrből hullt
odvas vadcseresznye.

Utas vagyok a holdvilágban:
templomhajóknak hűvösében
értem is gyertyát gyújt az Isten.

MÁS-KOR

Népdalvariáció

Ha folyóvíz volnék,
bánatot nem tudnék,
hegyekről völgyekbe
lassan folydogálnék.

Ha tengervíz volnék,
gyöngyöket ringatnék,
a szomorúságnak
koporsója lennék.

Ha katona volnék,
halálig harcolnék,
fekete vakságban
fényes utat vágnék.

Sirályok

Míg köröznak a híd alatt –
alamizsnával megdobáltan –
még a lelkük is felszakad
egy-egy elnyújtott sikoltásban.

Az Ung rohan. A köveken
az apró habok is vacognak.
A sirályok – huszonheten –
rongyos álmokba kapaszkodnak.

Néha egyikük felkiált.
A tengert látja elmerengve.
És elsodorja a határt
a szilaj vizek végtelenje.

Johanna

Johanna fáklya. Felragyog.
Fehér testén füst kanyarog.
Madárhangja messze sikolt,
s míg felszívja a hús szagát,
beleremeg a Hold.

És hull a földön a napra nap.
Szánt, hogyha kell, vet és arat
a nép. A szélben megfogódzik
kemény talpával. S megmarad.

Kölcseyhez

Halott virágok őrzik sírodat,
Isten tenyerén a Hold elsirat,
és virradatkor elvérzik az álmod:
emlékek lakják holt utcáidat.

Szatmárcseke 1996. január 21.

Más-kor

Ne hagyj magamra, Istenem,
szeress, mint harmatcsepp a rózsát,
feltépték elgennyedt sebem,
bíbor vetésem letarolták.

Fekete tájban jár az éjszaka,
egymást zabálják fenn a csillagok.
Fekete tájban jár az éjszaka,
hazátlanok közt hontalan vagyok.

Egy lenvirág reggeli imája

A Hold tovább kergette
csillagnyáját.
A tündöklő égi tisztások
messzi hűvöse hívogat.
Bárcsak szárnyam nőne,
hogy fellebegjek a végtelenbe,
mert idelelni
a virágok is
vörösre sírták szemüket.

Hinni és bízni illenék,
de csak az összeaszott rögök
napszúrásos fogvacogása hallik
a krumplisorok alján.

A földműves
poros cipőjét fürkészi,
sóhajok patakzanak
kétségbeeséstől
elkékült ajkáról,
mikor a rettegés
kiúzi sárguló vetéseire.

Meddig szenvedjük
ragaszkodásodat, Uram?
Kebledre ölelsz minket,
de ez a szorítás fáj!
Nézz ránk: elsenyvedünk.
Csak a dudva nő köztünk nagyra,
mert eléri
hosszú gyökér-csápjaival
a földanya éltető nedveit.

Tegnap
eltévedt bárányszerűek
ígértek hús vizet.
De szél támadt,
elkergette a kóbor népet,
s mi földre borulva
féltük nyilait bős haragodnak.

Uram, fordítsd arcod
szegény mezőinkre!
Tán neked is fájna,
ha napnyugovásig
puszta maradna,
hol most még
zsenge füvecskék
kúsznak a rögre,
felékesítve a szürke vidéket.

Adj esőt,
hogymint kinyújthassuk
meggörnyedt hátunk,
megfürdessük porlepte arcunk.

Uram, tudd:
reszketünk szeszélyeidtől,
de az irántad való szeretetet
már kiégette belőlünk
a reménytelenség.
A mezőt öleljük
egyre lassabban növő
gyökereinkkel,
sarjadékainknak könnyörgünk
oltalomért.

Úgy pusztulunk el,
mint a gladiátorok...

Táj gesztenyékkel

I.

Avarba rejtem a nyarat,
hogy új tavaszra megtaláljam.
Ki álmod gyűjt, ki aranyat,
én csak maréknyi csöndre vágytam.

Ringatja lányát a halál
bazzalikomos kert ölében,
a táj lózungos őszre vár
és elvérzik kegyetlen télben.

Fellobog néhány dália,
hiszi, érdemes hinni még.
Közös sorsért, közös HAZÁÉRT
sikoltoznak a gesztenyék.

Avarba rejtem a nyarat,
tán lesz, ki újra felébreszti,
ha tél múltán a csontfejű
szikéjével szívem kimetszi.

II.

Fekszem a sárban temetetlen,
varjak intézik sorsomat.
Nincs megváltás, sem megbocsátás,
sem ég, sem föld, mely befogad.

Isten palástja betakarna,
hó hullna, hűtené sebem.
A világ vérrel áldozott,
koldus vagyok, reménytelen.

A homályon túl este van,
a homályon túl harangoznak.
S mintha csillag is intene
valami kóbor pásztoroknak.

A homályon túl este van,
mint a gyertya, elfogy a fényem.
Őrizd, őrizd a lángomat,
és válts meg engem, az Úr nevében.

III.

Csak hó, csak sár, csak füst, halálod,
Dickens-világ, széthull az Éden.
Csak köd, szemét, hiába várod,
nem nyílik nyár ebben a télben.

Mert ez a táj már nem valódi,
csak krétarajz, vásárfia,
penésztől fénylő ócska holmi,
Isten kezében Biblia.

Csak jég, csak hó és lázadás,
amíg az ég hajnalra éled,
istentelen feltámadás,
örök kárhozat és ígéret.

Isten kezében Biblia,
s mert elhagyott hitetlenül,
míg mormolja a Miatyánkot,
elkínzott arcunk felderül.

Kósa Anna balladája

Ősz volt. Fényes és diadalmas.
Vonult előre a csapat.
Mögöttük tábortűz. Hatalmas
lángja már-már az égbe csap.

Kósa Anna rakja a máglyát,
fényénél fiát keresi.
A szél felkapja mormolását
és tűzbe hullnak szavai:

„Most viszik Pétert a városba,
elkísérném, de nem szabad.
Kimostam két ingét habosra.
Ne bántsátok a fiamat!

Mondják, messze van az a város,
és hideg szívére ölel.
Csókja megváltó vagy halálos,
s csak kárhozottan enged el.”

... A harmat szállt Péter szemére,
testét hazai föld borítja,
s a többiek – mind Árpád vére –
húsz férfi hullott ott a sírba.

„Ti, hangyák, lassan járjatok,
s ti is, irgalmas bogarak:
– a földben rózsató zokog –
ne bántsátok a fiamat!”

Kósa Anna rakja a máglyát,
görnyedt hátát eső veri.
A szél felkapja mormolását.
A három nap múltát lesi.

Évforduló

Csak a keserűség zászlaja
mered a magasba,
a zászlórudat ráncos anyók szorongatják
és sírásra hajló aszott ajkuk között
morzsolódnak a nevek.

Sem koszorú,
sem fáklyásmenet,
sem dobpergés...

Csak a magányosság kútjába
belehulló nehéz könnyecseppek
visszhangoznak.
Valahol csontok között
menetel a temetőbogár,
még szúette, dülögélő fejfák
sem állnak őrt
az elátkozottak szíve fölött.

A túlélőkön szégyenbélyeg:
kimondatlan átok,
meggyónatlan gyűlölet,
kiokádatlan méreg.
Szaporodnak a rovasok:
lélekben gyújtott gyertyák,
felravatalozott álmok,
kiégetett sebek.
Sem dobszó,
sem fáklyásmenet,
sem koszorú.
Hacsak a halottak fel nem markolják
a szemgödrekben gyökeret vert virágokat.
Átkiabálnak egymásnak a csontok között –
talán az odahagyottak sírását is hallják,
miközben átrobog felettük
a diadalmas szocializmus.

Ballada

-vadunk, -vadunk,
elhervadunk,
temetőben porrá válunk,
szél fújja pántlikáját...

pántlika, párta,
hová sietsz, mátká?

kihalok a szótáradból,
követem a harangokat,
megkeresem nyelvényáinknak
hűlő testét,
ráterítem takarómat,
hogyan ne fázzon
a nagy idegenben.

Öklóga

A tölgyfa törzse térdig gabonában,
virágos réten fénybogár szalad,
harmatcsepp billeg áldott mezők szirmán,
tükröt mutat a béka-úszta tó,
fákon tarkulnak kedves madarak.
Tömény idill: így festjük le a tájat,
ide még jobbra lomha birkanyáj.

Ne ébressz fel, mert holnapig még várhat
az Esti kérdés és Babits Mihály...

Hegyhimnusz

Lábad előtt leborulok,
szépséges fényű Mátra,
aki fölneveled
a napszemű margarétát
és a hulló makknak
patakod kövei között
vetsz puha ágyat.

Bocsásd meg,
hogyan összetapostam
belső szobáid avarszőnyegét,
hiszen rajta ragyog
Istennek soha nem múló,
teremtő hatalma.

Ezredvégi ballada

(Penckófer Jánosnak ajánlom)

– végül –

halott illatok úgy bolyongnak
mint kifakult hétköznapiak
mint evilági látomások
és mesebeli vándorok
a félelem csorbult kaszája
csak lidércfény mi felragyog
látatlan erdők sűrűjében
elvérzenek a farkasok

– és –

látatlan erdők sűrűjében
elvérzenek a farkasok
mint evilági látomások
mint kifakult hétköznapiok
halott illatok úgy bolyongnak
mint mesebeli vándorok
a félelem csorbult kaszája
csak lidércfény mi felragyog

– vagy –

mint evilági látomások
és mesebeli vándorok
látatlan erdők sűrűjében
elvérzenek a farkasok
halott illatok úgy bolyongnak
mint lidércfény mi felragyog
a félelem csorbult kaszái
elvetélt hétköznapiok

– mert –

a félelem csorbult kaszái
elvetélt hétköznapiok
mint mesebeli látomások
és evilági farkasok
látatlan erdők sűrűjében
elvérzenek a vándorok
halott illatok úgy bolyongnak
mint lidércfény mi felragyog.

Torzó

A sóhaj hossza másfél méter:
neked épült, orangután,
a nyálkás falú tetraéder.

Kihalt az őshonos szivárvány,
piros, fehér, zöld vére hullt,
idegenek álltak a járdán.

Odakünn darás hó szakad,
betekint agyadba a sátán,
kopogtatja a falakat.

Dizájnos sátor a hazád,
csak halvér, amit érte vérzel.
Másfél méter, sóhajtanád.
Sóhajtod: csupán másfél méter.

2004. december 5.

ALULNÉZETBŐL

Útban hazafelé

Ezüst cérnám elfogyott régen,
nem vezet erdei ösvényen.
A vadak nyomát fű takarja,
alszik a mesék birodalma.
Krumplicsősz lett a nagy király,
Hófehérke a gyárba jár,
bújdosik a hétfejű sárkány,
Erős János falat rak, sárt hány...
Foszlik az álom menthetetlen,
gonddal csatázó felnőtt lettem.
Gyalogutak langyos porában
bokáig süpped fáradt lábam.
Látom, gesztenyék tenyerén
hogyan villan meg a kósza fény,
gyilkos vesszőfutás alatt
vérző igazság mint szalad.
Az aszfalton nincsen gyökér,
a veréb is szeméten él,
autó száguld és gép visít,
por lepi a nyár színeit.
Varázsdalok nyílnak a számon,
megyek, míg magamat megváltom.
Árokparton kaszások jönnek,
Megállnak, és visszaköszönnék.
Rám néznek fáradt asszonyok,
most érzem csak: itthon vagyok.
A sík mezőn ők messze látnak,
szívét vigyázzák a hazának.

E nép minden bajból kilábalt,
perzselte láng, kiáltott száz jajt,
de ment előre, konok hittel,
pedig hány fia vérzett itt el.
Tűzhely-védő asszony királyok
szájából etették a családot,
testükből a szél szobrot formált,
arcukra eső szántott csatornát.
Eres kezük rajzolt virágot,
csecsemőt dajkált, óvott lángot.

Ez a föld bölcsőm és erődöm,
itt markolt kapát minden őszám.
Új sarjak simítják a lábam,
itt van jussom borban, búzában.
Itt eszméltem a szó ízére,
anyám haja itt ért fehérre,
s lányom apró lába nyomát
itt nővik be az ibolyák.

Hazám e táj. Erdeje, rétje
megfáradt ember menedéke.
Itt esti csillagokban égne
elporladt, táltos nemzedékek.
E kicsiny föld népének sorsát
ma munkáskezek kovácsolják.
Osztozik benne minden társam,
ki hittel hisz a tisztulásban.

1978

Asszonyok

Duzzadó rügyek dagadoznak,
mákszemnyi hangyák gyarapodnak,
illatos seregek teremnek,
védői szilaj kedvű rendnek.
Friss patakban csillog a béke,
madár szól, erdők víg zenésze,
dalától felszárad a harmat,
épülnek erős birodalmak.

E tavasztáji tiszta csendben
a világ, ím, megkeres engem,
hogyan boldogságom ne feledjem,
minden örömöm megfelezzem,
tűzbe, vízbe, virágos ágba
minden félelmem eltemessem.
Legyek repülni vágyók szárnya,
a reményvesztők olajága,
magtalanok égő virága,
világtalanok napvilága.

Ti, virágzó kis feleségek,
bimbós jövő ringatói,
királyoknál is királyibbak,
sámánoknál is csodatevőbbek,
szenteknél is glóriásabbak –
az esti dal legyen tiétek,
s érlelő fénye a tiszta napnak.

Ti, dagadt lábú asszonyok,
a kötelesség ágbogában
naponta meg-megakadók.
Kapálás, fejés, olykor ünnep,
disznótorok derékfájása
jelzi útját a gyors időnek,
meg a tetszhalott tél.
Betonhidak, vaskapuk őrzői,
Déva-várakba falazottak,
a robotban hősi halottak,
erdei csend legyen tiétek,
s tudónyi tiszta levegő,
köznapi csodák, városfények,
megújuláshoz friss erő.

Asszonyok hideg hitvesi ágyban,
halálíg érő várakozásban,
háború roncsolta szívek.
Ti, szerelemből meglopottak,
a lobogásban elhagyottak –
fogózzatok tavaszba, fénybe,
munkába, szóba, hús reménybe.

Ti, műszakokra felnégyeltek,
gépek közt magatokra lelték,
szerszám csattog a gyors kezekben,
hull a forgács, vaspihe lebben.
S míg lábatokat fáradtság nyomja,
mentek, szatyrokba kapaszkodva.

Apró csodák melengetői,
céljaink örök segítői,
őszülő fővel, glóriásan,
kamaszlányként, táncos csodásan,
mint kismamák, csöpp büszkeséggel,

vagy hajlottan, halk neszezéssel,
mégis ragyogva meneteltek,
naponta friss örömmel teltek.
Termő erőtöket csodálja
szépülő földünk minden tája.

1978

A városszéli fákhhoz

Hiába nyújtod tenyered,
hűséges lánya
a hazai tájnak,
szegény akác,
te, cellatársam:
e rengetegben
keselyűk tanyáznak.
S te, bolond hársfa:
mézes illatodba
pólyálsz
a csavargó kutyákat,
pedig a mord szél
összekaszabolja
kiscsibe-sárga,
virágterhes ágad.
A gesztenyék:
mind dali alabárdos.
A tavasznak
gyertyákkal tisztelegtek,
az őszt parittyás
fiatok riasztja.
Táncoltok zöldben,
lobogtok rőtben...
A villámhalál
megérti-e,
hogyan különbek vagytok
a többinél?

Akác

Kemény törzsre cinke száll,
virágod ringat bogarat,
míg el nem kábít a halál,
a fejszeélű alkonyat.

Nedvek sietnek szívedig,
anyaföld-küldte vérerek,
fejfám is belőled telik,
hogyha majd egyszer elmegyek.

Testvér, lásd, én is ölelem
gyökeremmel ezt a hazát.
Dajkálom, féltem szüntelen,
ismerem könnyét, sóhaját.

Testünk a szélnek ellenáll,
mert küldetés ez, hatalom.
Vándor szól, köszön, ránk talál,
kis jelek vagyunk az úton.

Alulnézetből

Halott fenyők a kősziklákon.
Fejüket a felhőkbe fúrják,
lélek hintázik minden ágon.

Míg a nyár a hegyen túl késik,
tenyérszi menyasszony-virágok
a bodzás rétet kicsipkézik.

Erdélyi fák a magyar tájon.
Néha egy forrás felfakad,
hogyan sorsunkban a sors ne fájjon.

Tusnádfürdő 2007 májusa

mondóka

orsó, borsó koporsó
só
hal haldoklása
hat harang kongása
álom hatalom
sárga malom

fenn fellegek fenekednek
faágnak láng-világnak
tört vetnek

rokka rokkan
fél kenyér markomban
pereg a morzsa
mint gyöngy a porba
sors a sorsot megzabolázza
szemem az időt vigyázza
itt topog a csonttollú
aszott madár
závár zár

ketrec kaloda
föld hideg mosolya
villám sikolya
neutron spórák a falon
holnap hold-nap
fájdalom

Lázadás

Átlátok rajtad:
kemény vágy,
piperkőc,
üresfejű, léha,
de megvallom, nélküled
hidegek lennének
az éjszakák...
Tudom, bármikor felcserélnél
egy olyan társsal,
aki
kint is, bent is
nagyobb rendet tart
maga körül,
hiszen én
eltévedek olykor
a magam építette
labirintus
zegzúgaiban –
mondtam az ablaküvegnek,
és lemostam róla
a csábító tél
kormos csókjait.

Zuhanás

Akár újsághír is lehetne:

„Az akrobata
nem érte el a trapézt...”

Az emberek
szörnyülködve olvasnák,
de hogy milyen volt
az utolsó mozdulat,
a zuhanás,
a lét és a nemlét
pazar orgiája,
nem tudja senki,
csak a költő,
aki
nem
érte
el
a trapézt...

Hétköznapi

Amíg a busz a városig ráz,
egy polip két karja vagyok.
Harmonikás a kötelesség,
és nem tud csak egy dallamot.

Siskin erdejében

Meghalnak mind a gyenge fák,
napsugarak arcomba égnek,
avar őrzi lábam nyomát,
elhagyott úton mendegélek.

Szerencsefia

Jól megfogtam az isten lábát,
mikor e tájra megszülettem!
A gólya, aki itt hagyott,
röhögve suhant el mellettem.

Majd negyven évem elpergettem,
s mikor a sorstól bérem kértem,

az isten, kinek lábát fogtam,
elvágtatott tüzes szekéren.

Igaz, még egyszer rám mosolygott,
mielőtt végleg elhagyott:
jól megfeddte a balga sorsot
s hagyott egy rozsdás csillagot.

Külvárosi anziksz

A hagymaszag a fél gangot belengi,
Vanitatum vanitas a semmi,
A fal tövében salétrom virít,
S egy kopott pólón egy szó: Detroit.

Sárbogárdi Jolán naplójából

*(Parafrázis Parti Nagy Lajos
„Ibusár-megállóhely” című darabjának motívumaira)*

Téli élmény Székelyföldön

Az ég szürkéje háborog,
Lebegnek apró vánkások,
A hó a hóval összeér,
S minden fehér, minden fehér.

A hold sárgája elcsorog,
Felkapkodják a csillagok,
S a morcos Sólyomkő felett
Átnyargal egy kis Bambanett.

Nyári élmény Székelyföldön

Ülök a Duna partynál,
Nézem, mit kínál ez a horda:
Kovi ubi, pari, töki,
Netán csak eccerű ugorka?

Nézem a folyót, fellebeg
Benne a nyár sok rezedája:
Bár nincs verdája, kéglije,
Sem gínje, sem angol theája...

Pár fotográf, mi megmaradt
Abból a Székely Miatyánkból,
Ülök a Sólyomkő alatt,
Felettem egy macska nyivákol.

Nézem a folyót a papíron,
És nézem, milyen kék az ég...
PéZsémet immár telesírom:
Te Olt vagy, én meg Oltanék...

Hiába írod Segszpírt Á-val!

Költő az, kinek költni kell!
Ha kinyomják, az fél siker!
De ha még jól is kritizálják,
Benne leled az új világsztárt!

Ámde ha Bé, a Nagyokos
(mint tudjuk, nem bocsánatos!)
Rád telepszik a pennájával,
Hiába írod Segszpírt Á-val!

2009. január

Fortunáta

a hajléktalan nőnek
két paplanja van
a múlt télen
megfagyott a társa
este
amikor a híd alatt
állig betakarózik
még érzi az ember
különös
fanyar szagát
ordítana
mint a kutyák a teliholdra
elálmosodik
hallja a villamos robogását
reggel van
jön a rendőr
de a két paplan
az övé

Pertuban

Hát Isten éltesen, te hegy! –
bámultam át a Sólyomkőre.
Nekem már úgyis egyre megy,
mert többet hátra, mint előre.

Az óriás az ablakon bekémlelt,
aztán morgott egyet,
megvakarta a fültővét:
az éltes fák beleremegtek.

– Most jöttem – szóltam –, bús vagyok,
emésztnek a nyűvek, férgek.
– Maradhatsz! Én is megvagyok.
És holnap is bokáig érek!

HARKÁLYOK ESŐBEN

Tisztulás

Fejem teleszórták
idegen álmokkal,
csontig kiégettek
idegen lángokkal,
lelkem beültették
idegen erdőkkel,
testem eltemették
idegen földekkel.

Ha hang jön torkomon,
nem az én hangom az,
ha kezed szorítom,
nem az én kezem az.
Mindenkiben újra
keresem magamat,
keresek rézben is
aranyat, aranyat.

Csillagokig mennék
magam megkeresni,
seholsemvolt társam,
téged megszeretni.
Valóság határán
palotát emelnék,
szívemtől szívedig
gyémánthidat vernék.

Úgy nézlek már...

Úgy nézlek már,
mintha réti fűszál lennél,
belém kapaszkodnál,
gyökérként ölelnél,
engem ennél-innál
örök szomjazással.

Úgy nézlek már,
mintha karcsú folyó lennél,

ha messze is vágynál
hegyek-völgyek közé,
visszakíváncsoznál
karjaim medrébe...

Vesztett csata

Harcoltam harcért,
égtem, hogy égjen –
kő maradt.

Páncélos mellét hiába vertem.
Hogyha nem tudta – megsimogattam,
Hogyha nem látta – fáig emeltem,
Ha bántottam – magamat sebeztem...

Dal a félszárnyú madárról

Mikor bizalmas akácfája
legszebb ruháját ölténé,
és szívedet feszítéd fázva
lüktető homlokom fölé,
mikor szemedben nyargalásznak
a zabolátlan paripák,
amikor máglyákon megváltlak,
s elhamvad rögtön a világ,
akkor marok égő testedre
félszárnyú, véres madarat,
és repülésünk, zuhanásunk,
csörgősipkás pokoljárásunk
megáldott lázadás marad.

Fehér egek

Hajlong a Hold, a szél vacog,
hóban kúsznak karcsú fagyok.
Fény ökleli fel a sötétet,
kezed bőrömré bélyeget éget.

Ha egymaga fázik az ember,
betakarózik szerelemmel.
Menekülünk fehér egekbe,
fénybe fogózva, dideregve.

Égi mezőkön vágatok,
betakarnak a csillagok.
Szerelemben szikrázó társam,
Ragyog a szíved glóriásan.

Fohász

Fekszem az éjjel hűvösében,
megfáradt pávaszem vagyok.
Dalol a szél. De itt a mélyben
nem hullámszanak dallamok.

Büszke szárnyamat összezúzta
egy csillag. Versengtem vele.
Felszálllok-e még a Tejútra?
Segítség, álmok istene!

Dúdoló

Felleg ereszkedik
a szomszéd határra:
benn izzik az én
madaramnak szárnya.

Madaram, madaram,
maradj a kertemben,
leszek rózsabokor,
rakjál fészket bennem.

Jaj, de aki sólyom,
fellegek közt szárnyal...
Ne verj meg, Úristen,
lassú tűzhalállal.

Fekete szonett

(Parafrázis Csokonai Vitéz Mihály „A reményhez” c. versére)

Benned sem hittem, elejétől fogva,
de mert az ember gyarló földi por,
lelkében mindig ott van a pokol,
s nem fél belépni, percet sem habozva.

Elfeketedtek köröttem a fák,
virág helyett csak csonka ágak élnek,
miért, hogy rólad szól sorom temérdek,
s te nem érzed a lótosz illatát?

Boldogtalan, balga örömmel járnám
az ősi táncot ősi szénapárnán,
de felsebeztek csalfa dallamok.

Mivel a távol kancsal és csalóka,
amiért égek, mind csak furcsa móka:
feketén fáj, hogy Ízisz elhagyott.

Őzek márciusban

fekete menyasszony vagyok
értem sírnak az angyalok
de márciusban füttyültek az őzek
és áprilisban kinyílt a határ
májusban zúgott a zivatar
és júniusban felszakadt a bánat
júliusban elveszett a gond
és augusztusban ünnepelt a rét
szeptemberben mi lesz a világgal
ha szemfedővel lezárom szemét

Téli éjszakán

A süket falra mártír fahasábok
morzejelekkel titkot fénylenek.
Jajgat a lélek. Dörömböl hiányod.
Éjfél rikoltoz a világ felett.

Most balzsamozzák a megkínzott fákat
a víjjogó, vajákos, vén fagyok.
Ítélet nem volt. Kegyelmet sem várhat,
ki vére hulltán daccal hallgatott.

Az örült csend most megfojtja a tájat.
Havat zabál, vonítva felröhög.
Hová rejtsem a sápadt ibolyákat,
ha álom-ágyon csonttá görbülök?

Jóslat a szomorú szemű templom mellett

Ültem a füvek bársonyán
szomorú szemű templom mellett,
mint ki a halálnak korán,
csak hetykén, visszkézből felelget.
Pedig az élet mákonya
pont most fogott meg lépvesszővel,
de nem tudhatom meg soha
mi várna: trónszék vagy vesztőhely.

Harkályok esőben

... a harkályok harangoztak
miközben lassan hullt a hó
nekidőlt kábán ablakomnak
a délutáni dáridó
felkelt ágyából a vasárnap
körülnézett az udvaron
belelőgtak a fenyőágak
az objektívbe és vakon
bólogatott a vízipálma

én nem gondoltam semmi másra
csak esőre és harkályokra
miközben juharágot tépünk
mert bárkát nem mindenki épít
álmainkból kévét kötünk
holnapra kipereg a mag
aranybúza aranyárpa
szelekkel szállni Afrikába
és égni tüzes nap alatt...

Napfogyatkozás

Kezdetben csak az ibolyákat,
utóbb már a hársakat is
meg a sirályt, a tavirózsát
és mindenféle templomokat.
Néztük-néztük
magunknak-másnak
az ezredvégi balladákat,
a hegyeket meg a folyót,

a fenyőfákat, a tavaszt
meg a halált: épp alkonyatkor
ballagott át a híd alatt.
Elment a tél, elment a nyár,
egy fényes zápor gyöngysorán
ellibeggett a ház előtt
a legboldogabb délután.

Árnyék a hóban
(Egy karácsonyi képeslapra)

Zuhogtak rám a csillagok
a szépsöpörte Budapesten,
fehéren fénylett a folyó,
a télben magamat kerestem.

Arcomba mart az alkonyat,
bokáig jártam múltban, sárban,
elégett mind, mi égetett
egy megsebzett, haló sugárban.

A télben magamat kerestem,
már legyintve csak, indulóban,
mikor Budán a híd alatt
egy árnyék elvérzett a hóban.

Portugál szonett
(Parafrázis Elisabeth Barrett-Browning verseire)

Csak maradj túl a délibábon,
nem akarom, hogy rám találj.
Akár tavasz, akár halál,
akár enyészet, csak ne fájjon.

Szirmokat szórtam tört virágra,
túl boldog voltam, szertelen.
Magamon nincs mit vesztenem:
a keselyű húsomat vájja.

Mert láncra vertek irgalmatlanul,
miért, hogy minden a semmibe hull,
de veled virrad minden virradat?

Milyen a világ túl a délibábon,
ne mondd el, Kedves, annyira ne fájjon,
mikor a madár majd újra lecsap.

Füzesi Magda (1952. május 3.) költő, szerkesztő, műfordító, folklórkutató. Az egykori Bereg megyei Nagyberegen született. Iskoláit szülőfalujában végezte, majd az Ungvári Állami Egyetemen 1981-ben szerzett magyar szakos bölcsészdiplomát levelező tagozaton. 1969–1975-ben a beregszászi nyomdában tördelő, 1975–2005-ig a beregszászi járási lap munkatársa, majd a magyar kiadás felelős szerkesztője. 2005-től, nyugdíjba vonulása óta Magyarországon, Erdélyben és Kárpátalján él. Ettől az évtől alapító főszerkesztője a budapesti székhelyű Kárpátaljai Szövetség lapjának, a *Kárpátaljai Hírmondó* című folyóiratnak.

Első verse 1967-ben jelent meg, azóta folyamatosan publikál. Írásai számos magyarországi és erdélyi lapban, illetve antológiában láttak napvilágot, verseit közölték orosz és ukrán fordításban is. Oroszból és ukránból ő maga is fordít alkalmanként.

Forrás Stúdió egyik alapító tagja, 1971-től a József Attila Irodalmi Stúdió (1980-tól József Attila Alkotóközösség), 1986-tól az Ukrajnai Írószövetség, 1991-től a Magyar Írószövetség, 2005-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja. Szülőfaluja, Nagybereg néprajzi értékeinek feltérképezése is foglalkoztatja. Tanulmányai jelentek meg az emberélet fordulójáról, a társas munkákról, a táplálkozási szokásokról.

Az Együtt című irodalmi, művészeti és kulturális folyóirat megbecsült szerzője. Egyike volt azoknak, akik kezdeményezték a fiatalok tehetséggondozó programjának beindítását.

Újságírói tevékenységéért 2003-ban Táncsics Mihály-díjjal tüntették ki.

Fontosabb művei:

- Gyöngyvirágok. Kárpáti Könyvkiadó, Uzshorod, 1977.
- Egy ember a tömegből. A Kárpáti Igaz Szó kiadása, Uzshorod, 1983.
- Útban hazafelé. Kárpáti Kiadó, Uzshorod, 1984.
- Biztató. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest, 1992.
- Mosolykérő (gyermekversek) Tárogató Lap- és Könyvszerkesztőség. Ungvár – Budapest, 1995.
- Táj gesztenyékkel. Hatodik Síp Alapítvány – Mandátum Kiadó, Budapest – Beregszász, 1998.
- Ketten a kabátban (gyermekversek) Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2003.
- A bohóc dala. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest, 2003.
- Szóttas pirossal, feketével. Versek magyarul és ukránul. Ivan Petrovics válogatásában. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest, 2007.
- Mérsékelt égöv. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest, 2007.

TARTALOMJEGYZÉK

Útkeresőben

Vallomás	4
Metamorfózis	4
Mókuserék	4
Fátum	4
Ima mindenkor	5
Emelj magasba	6
Ádám imája	6
Ajtó	6
Kagylóének	7
Karácsonyi négysoros	7
Kis esti ének	7
Sakkvers	8
Útkeresőben	8
Utolsó ítélet előtt	10
Vihar után	11
A mutatványos monológja	12

Más-kor

Népdalvariáció	13
Sirályok az Ungon	13
Johanna	13
Kölcseyhez	14
Más-kor	14
Egy lenvirág reggeli imája	14
Táj gesztenyékkel	16
Kósa Anna balladája	17
Évforduló	18
Ballada	19
Ökloga	20
Hegyhimnusz	20
Ezredvégi ballada	20
Torzó	21

Alulnézetből

Útban hazafelé	23
Asszonyok	24
A városszéli fákhöz	26
Akác	26
Alulnézetből	27

mondóka	27
Lázadás	28
Zuhanás	29
Hétköznapi	29
Siskin erdejében	29
Szerencsefia	29
Külvárosi anizsz	30
Sárbogárdi Jolán naplójából	30
Fortunáta	31
Pertuban	32

Harkályok esőben

Tisztulás	33
Úgy nézlek már	33
Vesztett csata	34
Dal a félszárnyú madárról	34
Fehér egek	34
Fohász	35
Dúdoló	35
Fekete szonett	35
Őzek márciusban	36
Téli éjszakán	36
Jóslat a szomorú szemű templom mellett	37
Harkályok esőben	37
Napfogyatkozás	37
Árnyék a hóban	38
Portugál szonett	38
Füzesi Magda életrajza, műveinek jegyzéke	39

Megjelent KMMI – füzetek:

1. *Boros László, Kosztyó Gyula. Az országos Lehoczky-Múzeum régészeti tevékenysége a források tükrében. Tanulmány. KMMI – füzetek I. 2009.*
2. *Az utánozhatatlan Zsazsa. Fedák Sári születésének 130. évfordulójára. Szerkesztő Zubánics László. KMMI-Füzetek II. 2009*
3. *Dupka György, Kőszeghy Elemér. Jelentés a magyar nemzeti közösség helyzetéről Ukrajnában. Tanulmány. KMMI – füzetek III. 2009.*
4. *Zubánics László. „Túl a Tiszán van egy város, Beregszász...”. KMMI – füzetek IV. 2009.*
5. *Tóth Gábor. „Az eltávolítás haladéktalanul végrehajtandó”. Deportálások Kárpátalján a második világháború idején. Tanulmány. KMMI – füzetek V. 2009.*
6. *Dupka György. „Népünk temetője: Szolyva”. A szolyvai gyűjtőtábor történetéből 1944-1945. Tanulmány. KMMI – füzetek VI. 2009.*
7. *Singer Zsuzsa. Nyomok a lelkekben. A sztálini munkatáborok kényszerű öröksége. Tanulmány. KMMI – füzetek VII. 2010.*
8. *„A VALÓ VILÁG VARÁZSAINAK MÉRNÖKE...” HATVAN ÉVES FODOR GÉZA. Szemelvények, versek. Összeállította: Dupka György. KMMI – füzetek VIII. 2010.*
9. *Nagy András. „...Dobszóra elsöpört a fűvös zívatar” a sztálini munkatáborokba. Emlékfoglalások. KMMI – füzetek IX. 2010.*
10. *„Véred tinta/lelkedben oldalak...” Válogatás Bakos Kiss Károly és Lőrincz P. Gabriella verseiből. Összeállította: Csordás László.. KMMI – füzetek X. 2011.*
11. *A „bajvívó vonulat örököse...” Véri Fábán László 60 éves. Szemelvények, versek. Összeállította: Csordás László és Dupka György. KMMI – füzetek XI. 2011.*
12. *„Kettős pálya bolygó vándora”. Sütő Kálmán (1910-1997) emlékére. Összeállította: Nagy Zoltán Mihály. KMMI – füzetek XII. 2011.*
13. *„Hogy ti is ragyogjatok”. Kecskés Béla (1941-1997) emlékére. Összeállította: Nagy Zoltán Mihály. KMMI – füzetek XIII. 2011.*
14. *Kurmai-Ráti Szilvia. Malenykij robot a túlélők visszaemlékezéseinek tükrében. Mélyinterjúk Id. Pocsai Vince és Nagy András túlélőkkel. Ungvár, KMMI – füzetek XIV. 2011.*
15. *Dupka György. Szilaj lettem. Versek szemelvények. (Válogatás Dupka György műveiből születésének 60. évfordulója alkalmából) Ungvár, KMMI – füzetek XVI. 2012.*

Elektronikus változatuk

a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet honlapján olvasható: www.kmmi.org.ua